

Obsah:

Naplnil se čas... (Mk 1,15)	1
<i>P. Vojtěch Kodet, O.Carm.</i>	
Trojediný život	2
<i>P. Reinhard Körner, OCD</i>	
Řehole Karmelu v nové vnější úpravě	7
<i>Zpracoval P. Gorazd, O.Carm.</i>	
Církev odpuštění	12
<i>Hans Urs von Balthasar</i>	
Odpustky - projev plnosti Otcova milosrdenství	15
<i>P. Vojtěch Kodet, O.Carm.</i>	
„Vystup na vysokou horu“ (Iz. 40,9) (anotace)	19
<i>Vojtěch od sv. Hedviky OCD</i>	

Naplnil se čas... (Mk 1,15)

Když byl 16. října 1978 zvolen za papeže Karol Wojtyła, jeho rodák a polský primas kardinál Stefan Wyszyński mu důvěrně sdělil: „Když tě Pán volá, ty máš uvést církev do třetího tisíciletí.“ Celý svůj pontifikát připravoval postupně papež církev na tuto událost. Zmínil se o ní hned v prvním článku své první encykliky ze 4. 3. 1979: „Tato doba... se již velmi blíží roku 2000... Pro církev... to bude rok milostivého léta“ (*Redemptor hominis, I*).

Také my jsme se - ve světle apoštolského listu Jana Pavla II. *Tertio millennio adveniente* (dále *TMA*) z 10. 11. 1994 - připravovali na oslavu Velkého jubilea vtělení, které zvláštním způsobem zpřítomňuje plnost časů, jež přišla s Ježíšovým vtělením, narozením, smrtí a zmrtvýchvstáním. Sám Pán, když začal své působení, vystoupil se slovy: „Naplnil se čas a přiblížilo se Boží království. Obrátte se a věřte evangeliu“ (*Mk 1,15*). Celé generace čekaly na jeho příchod, a když přišel, mnozí ho nepřijali, promarnili šanci, kterou jim Otec dal.

Čas milostivého léta je vyměřen a je škoda promarnit být jediný den. „Jubilejní rok je ‚léto přízně‘ církve, rok odpuštění hříchů a trestů za hříchy, rok smíření mezi těmi, kdo se svářejí, rok mnoha obrácení a svátostného pokání“ (*TMA 14*). Slova apoštola Pavla: „čas je krátký“ (*1 Kor 7,29*), „nepromarněte tento čas“ (*Ef 5,16*), „využijte vám svěřený čas“ (*Kol 4,5*), nás mohou povzbudit a vyburcovat z našeho každodenního stereotypu. Vždyť jde o dar Boha i církve nám, slabým a hříšným dětem Božím a dětem církve. Milostivé léto je velkou pomocí pro všechny, kteří pocítují svoji vnitřní

slabost a roztržičnost, neschopnost velkorysé lásky a oběti, je příležitostí k obnově církve, k proměně našich rodin a vztahů v nich, je šancí pro celou společnost.

„Všichni jsou zváni, aby podle svých možností přispěli k tomu, aby nebyla přeslechnuta výzva roku 2000, s níž je bezesporu spojeno zvláštní dobrodiní Páně pro církev a celé lidstvo“ (TMA 55). Snadněji než kdy jindy můžeme skrze obrácení a pokání opět získat to, co bychom nikdy nemohli dosáhnout vlastními silami: přátelství s Bohem, jeho milost a nadpřirozený život, který jediný může naplnit nehlubší touhy lidského srdce (srov. *Incarnationis mysterium*, 2; *dále IM*).

Svatý otec přirovnává jubilejní rok k pozvání na hostinu (viz *IM 4*). Z Ježíšova podobenství o svatební hostině víme, že mnozí pozvaní nechtěli přijít a vymluvili se (srov. *Mt 22, 1n; Lk 14, 16n*). Na jiném místě papež připomíná každému věřícímu odpovědnost za jeho rozhodnutí ve vztahu ke Kristu a k prožívání Jubilejního roku (srov. *IM 8*).

Bůh pro nás naplnil čas a teď už záleží jen na každém z nás, bude-li tento rok pro nás rokem milosti a proměny, bude-li chvalozpěvem na nejvyššího Boha (srov. *IM 3*).

P. Vojtěch Kodet, O.Carm.

TROJEDINÝ ŽIVOT

P. Reinhard Körner, OCD

„Svatý rok má být neutuchajícím chvalozpěvem na Trojici...“ (bula *Incarnationis mysterium*, čl. 3). Věříme, že zamýšlení R. Körnera k tomu může být výtečnou pomůckou. Otiskujeme překlad pouze první části obsáhlého článku, další části vyšly v následujících číslech časopisu *Karmel-Impulse*. Případně zájemce odkazujeme na knižní vydání: R. Körner OCD, „*Bleib nicht zurück am Ufer...*“ - *Einladung zum Leben mit dem dreieinigen Gott*, Benno - Verlag, Leipzig 1998.

Ten, kdo se dnes ptá na jádro křesťanství, na to, co je na křesťanské víře osobitého a podstatného, narazí dříve nebo později na *trojjedinost* Boží, na *Trojici* nebo *trinitární tajemství*, jak říkáme odborně my, teologové. Vždyť bohoslužebné texty a písně mluví stále o třech božských osobách, své modlitby začínáme: „Ve jménu“ těchto tří, k žalmům a oracím připojujeme „Sláva Otci i Synu i Duchu svatému...“ a v nedělním Krédu říkáme, že věříme „v Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, (...) v jednoho Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího, (...) v Ducha svatého...“ Trojjedinost Boží je v řeči církve jednoznačně všudypřítomná.

A přece: kdo si s tím dokáže něco počít? I teologicky školení kazatelé rádi uhýbají „k aktuálnějšímu tématu“, mají-li - jako o neděli Nejsvětější Trojice - mluvit o této „pravdě víry“.

Ba ještě více: zdá se, že v praktickém náboženském životě a v osobním styku s Bohem nemá tajemství Trojice nějaký valný význam. Když se modlíme spontánně, ze života, obracíme se k *Bohu* - a jeden si ho představuje jako Otce, jiný při tom raději myslí na Ježíše Krista; no a Ducha svatého bereme v potaz jen tehdy, když potřebujeme pomoc shůry: v situacích, kdy musíme něco rozhodnout, před zkouškou nebo důležitou poradou či jednáním. Nemodlíme se ke třem, modlíme se k jednomu - a osoby přitom střídáme podle osobní libosti nebo podle dané situace. Prakticky se modlíme a žijeme jako židé nebo muslimové, kteří ovšem - jedni ani druzí - ve své víře Boží Trojici neznají.

Karel Rahner podotkl už před lety, abychom se nenechali klamat a nepřehlédli, že mnozí křesťané „při všem svém pravověrném vyznávání Trojice jsou ve své náboženské praxi spíše pouze „monoteisty““. Nejde ovšem o soud platící jen na naši dobu, která na víru stále více zapomíná. I v uplynulých křesťanských staletích se mnohé velké postavy modlitby a duchovní učitelé museli teprve s námahou propracovávat k poznání, že nežijí s nějakou osamocenou božskou bytostí, nýbrž s *božským společenstvím*. „Vyhnanství Trojice“, jak to nazval italský teolog Bruno Forte, trvá v křesťanství už dobré tisíciletí.

Ale jak můžeme víru v Trojici aspoň trochu *pochopit*? Jak se vůči trojjedinému Bohu dopracovat k takovému osobnímu *vztahu*, který by měl význam pro náš život? V naší nové sérii článků bych se chtěl rozdělit o to, v čem jsem - studiem duchovní tradice církve a teologické literatury o tomto tématu - na tyto otázky sám našel pro svůj duchovní život odpověď.

Když biskup Augustin (345 - 430) - jak vypráví jedna stará legenda, která se stala velmi známou, - psal své veliké dílo o Trojici (*De Trinitate*), šel jednou po břehu Středozemního moře, rozjímal a přemýšlel. Tak přišel k chlapci, který nabíral vodu z moře a přeléval ji do malé jamky v písku. Na biskupovu vlídnou otázku, co to dělá, chlapec odpověděl: „Chci vyčerpat moře.“ „To přece není možné,“ poznamenal Augustin, „moře je tak velké, tak hluboké a tak široké, že samo oko z něj může obsáhnout jen docela malý výsek.“ „Právě tak se tobě,“ odvětilo dítě, „nepodaří obsáhnout tvými myšlenkami trojjediného Boha.“ Legenda mluví sama za sebe; a vzhledem k mému záměru se nevyjadřuje zrovna povzbudivě. Bůh, Trojjediný, je a zůstane nepochopitelný - přirozeně i pro mne.

Ale zamysleme se nad obrazem z legendy ještě dál: I když moře zůstává nevyčerpatelné a neuchopitelné, přece nemusím rezignovat a odejít od břehu. Mohu aspoň vběhnout do chladivého živlu, plavat proti vlnám, potápět se, cítit a chutnat vodu... Pak ještě neznám „moře“, ale získal jsem *zkušenost s mořem*, kterou bych neměl, kdybych zůstal na břehu na souši. Získal jsem

veskrze pravdivý dojem z moře, vím teď něco o tom, jaké moře je... A stejně tak nemusím kapitulovat před tajemstvím Boha; mohu „vběhnout“ do oné skutečnosti, kterou má na mysli křesťanská víra, když mluví o „Bohu“ a o „Trojici“, mohu se touto skutečností nechat nést, zakoušet ji. Tím jsem Boha nepochopil, neuchopil, ale „ochutnal“ jsem jeho bytí, mám o něm jakési ponětí; vím pak aspoň, kudy na to, abych o něm mohl přemýšlet a kde ho vytušit.

Jak tedy smím rozumět Trojici Boží, když o ní přemýšlím a když do ní pronikám cestou tušení?

Nechme se tedy nejprve vzít do božského „moře“ těmi, kteří jako první vyjádřili své duchovní plavecké zkušenosti slovy, tedy *raně křesťanskými autory novozákonních spisů*.

Na počátku křesťanské víry - a o víře v Trojici to platí také - nestojí nauka, nýbrž zkušenost, nikoli (abychom zůstali u příměru) nauka o moři, nýbrž zkušenost plavání v moři. Všecky spisy Nového zákona mluví o této zkušenosti; její teologická reflexe, která se pak stane naukou o Trojici, začíná teprve o dvě století později. Abychom onu nauku mohli chápat a „použít“ ji ve svém životě, musíme se tedy zaměřit na tuto zkušenost, na původ víry v Boží Trojici, na „pramennou zkušenost“ (Leonardo Boff) v raných křesťanských generacích.

Výchozí bod tvoří víra Izraelitů, že za vším, co žije a co je, stojí „vyšší moc“: Bůh, který je původcem všeho a jemuž vše, co existuje, okamžik od okamžiku a náš život od jednoho tepu k druhému za vše vděčí. Tento Bůh je *jediny* Bůh, tak byl Izrael přesvědčen nejpозději od 5. století př. Kr. Je „všemohoucí“, je „moci“, jíž podléhá vše, co je a co se děje, jiné božské moci nejsou. A je to Bůh *osobní*, tedy Bůh, který o sobě může říci „já“ a kterého my lidé můžeme oslovovat „ty, Bože“.

To je také víra prvních křesťanů, kteří byli zprvu většinou Židé. Avšak oni s tímto Bohem získali *novou* zkušenost a vděčili za ni Ježíši, svému „mistru“ z Nazareta.

Tak jasně a jednoznačně jako nikdo předtím mluvil Ježíš o Bohu jako o Bohu *blízkém a milujícím*. Učil lidi kolem sebe, aby Boha nejen uctívali a „báli“ se ho, nýbrž aby *důvěřovali jeho lásce a nechali se jí nést*, naprosto bez ohledu na to, zda se počítali ke „zbožným“ nebo k „neznajícím zákon“, zdali žili zámožně nebo v chudobě, zda byli zdraví nebo nemocní a postižení, zdali měli čistý štít nebo jejich minulost nebyla bezúhonná. Jeho slova byla jakoby slova znalého průvodce, který (abychom opět zůstali u použitého obrazu) z poutníků putujících po břehu snímá strach z moře a běží s nimi do osvěžující vody, aby jim dopřál pocítovat nádheru a krásu moře, kterou dosud znali jen ze břehu... Nebo vyjádřeno jiným obrazem: Ježíš otevřel okno a ukázal svým krajanům dálku, která je obklopuje, vpustil slunce a čerstvý vzduch do temných, zatuhlých chatrčí jejich života, takže se mohli nadechnout, uzdravit se, napřímit a stát se novými lidmi... Zkrátka: Bůh se

stal pro první křesťany, tak jako byl pro Ježíše samého, „Abba“, *milujícím Otcem*, a mohli se - ať už si druzí o nich mysleli cokoli anebo ať už oni sami byli o sobě dříve zvyklí smýšlet jakkoli - považovat za *Bohem milované „syny“ a „dcery“* (Pavel to bude neúnavně připomínat křesťanům svých obcí; srov. Řím 8, 14 a Gal 4, 6). To pro ně nebyla jen nová „nauka“ o Bohu, to byla nová *životní zkušenost s Bohem!*

Věrohodným a v každodenním životě uplatnitelným se tento pohled na Boha a jeho „království“ stal raným křesťanům především tím, že Ježíš nejen mluvil, nýbrž svým životem takového Boha *na vlastní osobě ukazoval*. Ježíšovy postoje a jeho chování, způsob, jak smýšlel a žil, se staly pro mnoho lidí v Izraeli nejkrásnějším, nejjistším a nejjasnějším oknem na onoho Boha, o němž k nim mluvil. Ježíš sám měl zcela a naprosto povahu „svého“ Boha. Se stejnou náklonností, s jakou Bůh - Abba přistupoval k Ježíši, se Ježíš skláněl k bližním. V jeho chování prožívali ti, kteří se s ním setkali, přijetí, pozornost a souhlas, které je uzdravovaly a osvobozovaly. Na něm samotném bylo cítit, jaký je Bůh - a že Bůh může být jen takový jako Ježíš!

Mohli si tuto zkušenost vykládat jinak, mohli si o tomto muži z Nazareta myslet něco jiného, než že je „od Boha poslaný“, ano že musí být přímo *s Bohem „identický“? Že Ježíš asi musí být v ještě mnohem užším smyslu než oni sami „milovaný syn“, ano onen „Syn Boží“?*

A když byl Ježíš odsouzen k smrti a zabit - jak by mohli jinak, než být s jistotou přesvědčeni: *takový Bůh nemůže takového Ježíše nechat propadnout se smrtí do nicoty!* „Bůh vzkřísil Ježíše z mrtvých!“ (Řím 10, 9 aj.), říká zvěst, kterou si učedníci navzájem hlásají a brzy ji budou šířit „do celého světa“, na základě své nové životní zkušenosti s Bohem a s Ježíšem. On je u Boha - a není „někdo“ u Boha: *Ježíš patří k Bohu!*

Jak byli jako židé zvyklí oslovovat Boha, tak nyní učedníci oslovují i Ježíše: židokřesťané „Adonai“, řecky mluvící „Kyrie“, latiníci „Domine“. Německý (i český) překlad zní odedávna „Pane“. A oni s ním žijí, neboť vnímají, že je jim tak blízko, jak je učil, že jim je blízko Bůh - tak blízko, jak nás obklopuje voda moře, když jsme se odvážili do ní vběhnout... Nebo jako vzduch z širé krajiny, který je kolem nás a v nás. „V něm“, říká Pavel v Aténách, „žijeme, hýbáme se a jsme“ (Sk 17, 28).

Zkušenost, kterou teď tito první křesťané mohli prožívat stále znovu, musela být opravdu srhující a hluboce obšťastňující: poselství, které rozhlašovali, „radostná zpráva“ o takovémto Bohu a o takovémto „Božím Synu“ - byly přijímány! Lidé odevšad, židé i „pohané“, otroci i svobodní, židé z diaspory, Řekové, Římané i Arabové rozuměli „řeči“ tohoto poselství! Ano, leckterý z těchto cizinců je zahanbil tím, že mu Ježíšova slova pronikla do srdce hlouběji, než je přijali oni sami, a nejednoho poselství o Ježíši a jeho Bohu „obrátilo naruby“ víc, než to zakusili oni sami. Takový účinek - to jim bylo jasné - nemohl vycházet jen z jejich neobratných slov, z jejich nevýznamného života! Nepůsobila tu ona *ruah*, „*svatý Duch*“ - což je v řeči Ježíšově

a izraelských křesťanů slovo ženského rodu! - tato síla z Boha, o níž Ježíš tak často mluvil a o níž řekl, že jim ji sešle od Abba - Otce, aby je „vyučila“ a „připomněla jim všecko...?“ (Jan 14, 26). A nemluvil Ježíš o této svaté ruah, kterou zažili jako sílu, jež potěšuje srdce, osvěcuje rozum a buduje společenství, jako o *osobě*, kterou můžeme oslovovat, k níž se můžeme modlit? A tak se k ní *skutečně* modlili, tak jako se modlili k Bohu jako Abba - Otcí a k Ježíši jako „Synu“ tohoto Otce...

Pojmy jako „Trojice“ a „trojjediný“ byly raným křesťanským generacím cizí. V žádném z 27 novozákonních spisů - ty nejpozdější z nich byly napsány kolem roku 120 po Kr. - se tato nebo co do smyslu podobná slova nevyskytují. A přece zrovna na každé straně mluví tyto spisy o životě lidí s Bohem - „Otcem“, s „Pánem Ježíšem Kristem“ a s „Duchem svatým“. Evangelia a Skutky apoštolů, epištoly a kniha Zjevení představují svědectví o „zkušenosti plavání“, kterou lidé učinili, když nechali břeh za zády a vběhli se svým „průvodcem“ do božského moře. Oni, kteří věřili v jednoho a jediného Boha, našli Boha jako božské společenství. *Žili se třemi v Bohu*, a když přijímali do svých řad nové členy, vstupovali s nimi do vody a křtili je, jak dosvědčuje Matoušovo evangelium, jež vzniklo kolem r. 80, „ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“ (Mt 28, 19).

Myšlenka, jak mohou tři božské osoby být jediným Bohem, ještě křesťany prvních dvou staletí nezaměstnávala. Ale brzy bude tato otázka vyvstávat stále víc a vyzve teology - jako Augustina - aby o ní přemýšleli...

Napadá mě historka, v níž je také použit příměr s mořem. Vyprávěli ji prý mniši prvních tisíciletí. Mně osobně velmi pomohla, abych zůstal bdělý pro „pravennou zkušenost“, bez níž by nejinteligentnější teologické reflexe zůstaly i pro mne matoucími a nicneříkajícími. Dvě ryby v moři se dají spolu do hovoru. Jedna říká: „Viděla jsi vlastně už někdy tu vodu, o které naši učenci tolika slovy mluví?“ Druhá odpovídá: „Jakože tu celý život plavu v moři sem a tam - žádnou vodu jsem ještě neviděla!“ Rozhodnou se, že se zeptají na radu moudré ryby, která bydlí v mořské hlubině: „Můžeš nám říci, moudrý bratře, kde je ta voda, o níž mluví učenci?“ „Ach, vy hloupé ryby, odpovídá ona moudrá: „ve vodě jste, ve vodě se pohybujete, všecko, co máte a co jste, jste prostřednictvím vody - a vy to nepozorujete?!“

A mniši k tomu dodali: Tak člověk žije v Bohu - a nepozoruje to...

Být bdělý pro „moc“, která nás nese, pozorně vzhlízet k tiché, tak samozřejmě přítomné skutečnosti, která je kolem nás, v nás a mezi námi..., oslovovat ji „Abba, Tatínku“, vnímat, že Ježíš je u tohoto Otce, a sdílet s ním všední život, být vnímavý a pozorný k tichým, mocným zázrakům Božího Ducha v srdcích bližních, v našich malých i velkých společenstvích, v průběhu každého dne a každé hodiny - to je cesta, po níž křesťané rané doby došli k víře v Boží Trojici.

(Převzato s laskavým svolením autora z časopisu Karmel-Impulse, roč. 8, čís. II/1998, str. 16 - 21. Přeložil dr. Vojtěch Pola)

Řehole Karmelu v nové vnější úpravě

(Zpracoval P. Gorazd, O.Carm.)

V roce 1997 si Karmel připomenul 750. výročí upravení a potvrzení karmelitánské řehole papežem Inocencem IV. (1247). Během posledních několika desítek let se karmelitáni začali mnohem intenzivněji zabývat studiem textu řehole a zároveň dobového pozadí jejího sepsání. Odpověděli tím také na výzvu 2. vatikánského koncilu, adresovanou všem řeholním společenstvím: „Je na prospěch církve, aby (řeholní) společnosti měly svůj zvláštní ráz a úkol. Proto je třeba věrně chápat a zachovávat jak ducha zakladatelů a jejich záměry, tak zdravé tradice; to vše tvoří dohromady rodinný majetek každé společnosti“ (PC 2).

Mimoto se v posledních letech řád karmelitánů a řád bosých karmelitánů prostřednictvím setkávání a spolupráce svých nejvyšších představených a jejich poradních sborů navzájem významně sblížily. Jeden z několika dokumentů, které již oba generální představení společně vydali, se týká také řehole Karmelu.

V návaznosti na celý tento vývoj pak dne 30. 1. 1999 generální představení obou řádů spolu se svými poradními orgány schválili nový způsob členění textu řehole Karmelu a označování jednotlivých kapitol.

Od nynějška bychom tedy měli užívat tohoto nového označování, které na rozdíl od dřívější praxe bude oběma řádům společné. V této úpravě Vám nyní tedy text předkládáme, a to v českém překladu, který se dnes v komunitách bratří karmelitánů u nás běžně používá. Tím tuto podobu českého překladu nijak nechceme vydávat za „oficiální“ český překlad pro Karmel u nás. Dobře víme, že bosé karmelitky a bosí karmelitáni používají i jiného nebo starších překladů. V této chvíli jde pouze o nové dělení textu a o univerzální orientaci v jakémkoli jeho překladu či v latinském originálu samotném. Dosavadní číslování kapitol, jakého užíval Karmel původní observance (O.Carm.), najdete pro možnost srovnání uvedeno na okraji. V tereziánském Karmelu se číslování lišilo, ale velmi často tu byl text řehole otiskován i bez označení kapitol čísly, pouze s jejich nadpisy.

Nové uspořádání nečlení již text řehole na úvod, jednotlivé kapitoly a závěr, ale pouze na kapitoly číslované průběžně. Záměrně se také upustilo od vkládání nadpisů k jednotlivým kapitolám. Původní text je neobsahuje a bez nich může promlouvat autenticky sám, bez dodatečného zvýraznění toho či onoho obsahového prvku.

Pro všechny zájemce o hlubší seznámení s řeholí také připravujeme překlad komentáře k řeholi, který v roce 1979 zpracovali holandská karmelitáni.

Bude vydán pouze jako materiál pro vnitřní potřebu rodiny Karmelu, podobně jako před časem sešity „Světové dějiny Karmelu“ a „České dějiny Karmelu“. Budete jej tedy potom moci získat buď od někoho z bratří karmelitánů, nebo v klášteře v Kostelním Vydří.

První číslo časopisu Karmel v roce Velkého jubilea představuje výbornou příležitost předložit text karmelitánské řehole s jeho novým rozdělením co možná nejširšímu okruhu rodiny Karmelu u nás.

ŘEHOLE

**Řádu bratří blahoslavené Panny Marie Karmelské,
daná sv. Albertem Jeruzalémským
a upravená a potvrzená r. 1247
Inocencem IV.**

STARÉ ČÍSLOVÁNÍ KAPITOL

O.Carm. OCD

1. Albert, z milosti Boží povoláný za patriarchu církve jeruzalémské, milovaným synům v Kristu, B. a ostatním poustevníkům, kteří pod jeho vedením přebývají u pramene na hoře Karmel: pozdrav v Pánu a požehnání Ducha svatého.	(Prolog)	[1]
2. Mnohokrát a mnoha způsoby stanovili svatí otcové, jak má ten, kdo bude v kterémkoli životním stavu nebo si zvolí jakýkoli způsob života odevzdaného Bohu, žít v poslušnosti vůči Ježíši Kristu a věrně mu sloužit s čistým srdcem a dobrým svědomím.		[2]
3. Protože nás však žádáte, abychom vám podle vašeho záměru dali pravidla pro život, která byste v budoucnosti měli zachovávat:		
4. Nejprve tedy ustanovujeme, abyste jednoho z vás měli jako převora, který bude k této službě zvolen jednomyslným souhlasem všech nebo většiny a rozumnější části. Každý z ostatních bratří ať mu slíbí poslušnost, a když ji slíbí, ať se jí spolu s čistotou a zřeknutím se vlastnictví snaží skutkem opravdově zachovávat.	(1)	[3]

5. Místa můžete mít na samotách nebo tam, kde vám je darují, vhodná a způsobitá pro váš způsob řeholního života, podle toho, co převor a ostatní bratři uznají za vhodné.	O.Carm. OCD (2)	[4]
6. Mimoto podle dispozice místa, kde se rozhodnete přebývat, ať má každý z vás samostatnou oddělenou celu, která mu bude přidělena osobním rozhodnutím převora za souhlasu ostatních bratří nebo rozumnější části.	(3)	[5]
7. Avšak to, co se vám předloží, požívejte spolu ve společném refektáři a poslouchajte přítom nějaké čtení z Písma svatého, kde to lze snadno zachovat.	(4)	[6]
8. Nikomu z bratří ať bez povolení převora, který v té době bude, není dovoleno změnit místo, jež mu bylo přiděleno, nebo si je vyměnit s jiným.	(5)	[7]
9. Převorova cela ať je blízko vchodu, aby se první setkával s přichozími, a podle jeho rozhodnutí a nařízení ať se pak děje vše, co bude třeba učinit.	(6)	
10. Všichni ať zůstávají ve svých celách nebo poblíž nich a dnem i nocí rozjímají o zákonu Páně a bdí na modlitbách, nejsou-li z oprávněných důvodů jinak zaměstnáni.	(7)	[8]
11. Ti, kdo se s kleriky umějí modlit kanonické hodinky, ať se je modlí podle ustanovení svatých otců a schváleného zvyku církve. Ti, kteří to neumějí, ať se při nočních bděních modlí pětadvacetkrát Otčenáš, vyjma neděle a svátků, kdy počet nařizujeme zdvojnásobit, takže se Otčenáš pomodlí padesátkrát. Sedmkrát ať se pak tato modlitba recituje namísto ranních chval. Místo ostatních hodiněk podobně sedmkrát kromě nešpor, kdy se jí pomodlí patnáctkrát.	(8)	[9]
12. Nikdo z bratří ať o ničem neříká, že je to jeho vlastní, ale mějte všechno společné. To ať s ohledem na věk a potřeby jednotlivců rozděluje převor, tzn. bratr od něho touto službou pověřený, jak je komu zapotřebí.	(9)	[10]
13. Bude-li to nutné, můžete mít osly nebo mezky a nějaká užitková zvířata nebo malé množství drůbeže.		[11]

14. Pokud to lze snadno uzpůsobit, ať se uprostřed cel zřídí kaple, kde se budete každé ráno scházet k slavení eucharistie, bude-li to možné bez nesnází učinit. (10) [12] O.Carm. OCD
15. O nedělích nebo podle potřeby v jiných dnech probírejte záležitosti spásy duší a zachovávání všeho, co patří k vašemu životnímu stavu; ať jsou přítom s nestrannou láskou napomínání bratří, u nichž byl zpozorován nějaký přestupek nebo provinění. (11) [13]
16. Půst zachovávejte od svátku Povýšení svatého Kříže až do neděle Zmrtvýchvstání Páně kromě nedělí denně, nevyžaduje-li nemoc nebo tělesná slabost či jiný spravedlivý důvod jej přerušit, neboť nutnost nezná zákona. (12) [14]
17. Zdržujte se požívání masa, není-li jej užíváno jako léku v nemoci nebo slabosti. A protože na cestách musíte častěji žebrať, můžete mimo své domy požívat vařené pokrmy s masem, abyste nebyli hostitelům na obtíž; také na moři smíte jíst maso. (13) [15]
18. Poněvadž život člověka na zemi je zkouška a všichni, kdo chtějí zbožně žít v Kristu, trpí pronásledování, a navíc váš protivník ďábel obchází jako řvoucí lev a hledá, koho by pohltil, usilujte se vši pečlivostí obléci zbroj Boží, abyste mohli obstát proti nástrahám nepřítele. (14) [16]
19. Bedra mějte přepásaná pásem čistoty; hrud' ať je obrněna svatými myšlenkami, neboť je psáno: Svatá myšlenka tě zachová. Je třeba obléci pancíř spravedlnosti, abyste milovali Hospodina, svého Boha, celým srdcem, celou duší a celou silou a svého bližního jako sebe sama. Při každé příležitosti je třeba vzít štít víry, jímž budete moci uhasit všechny ohnivé střely onoho ničemníka; bez víry se totiž nelze líbit Bohu. Nasadte si také prilbu spásy, abyste doufali ve spásu od samotného Spasitele, který spasí svůj lid od jeho hříchů. Meč ducha, jímž je slovo Boží, ať hojně přebývá ve vašich ústech i srdci a cokoliv konáte, ať se děje podle slova Páně. (15) [17]
20. Dělejte nějakou práci, aby vás ďábel našel vždy zaměstnané a nemohl si z vaší nečinnosti najít přístup k vaší duši. Jako učitele i příklad tu mějte svatého Pavla: jeho

- ústý promlouval Kristus, on byl od Boha ustanoven a dán národům jako kazatel a učitel víry a pravdy. Jestliže se ho budete držet, nemůžete zbloudit. On sám pravi: Pracovali a lopotili jsme se u vás ve dne v noci, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž. Ne že bychom na to neměli právo; ale abychom vám dali sami sebe za vzor, který byste mohli napodobovat. Neboť když jsme byli u vás, napomínali jsme vás: Kdo nechce pracovat, ať nejí. Slyšeli jsme totiž, že někteří z vás žijí nespolečně a vůbec nepracují. Takovým lidem prikazujeme a zapřísaháme je v Pánu Ježíši Kristu, aby v klidu pracovali a jedli chléb, na který si sami vydělají. Toto je svatá a dobrá cesta: tou jděte! (16) [18] O.Carm. OCD
21. Apoštol doporučuje mlčení, když v něm nařizuje pracovat. A jak svědčí prorok: Mlčení je úsilím o spravedlnost. A opět: V mlčení a naději bude vaše síla. Proto ustanovujeme, abyste po kompletáři zachovávali mlčení až do primy příštího dne. V ostatní dobu, i když vás mlčení tak přísně nezavazuje, se přece jen velice bedlivě varujte mnohomluvnosti, neboť jak je psáno a jak zkušenost neméně učí, v mnohomluvnosti se nelze vyhnout hříchu. A kdo je nerozvážený v mluvení, zakusí neštěstí. Rovněž kdo užívá mnoha slov, škodí své duši. A Pán říká v evangeliu: Z každého neužitečného slova, jež lidé pronesou, vydají účty v den soudu. Ať tedy každý váží svá slova a pevně krotí svá ústa, aby snad nezakolísal a neklesl jazykem a jeho pád nebyl nezhojitelný k smrti. Ať střeží s prorokem své cesty, aby se neprovinil jazykem, a ať se snaží pilně a obezřetně zachovávat mlčení, jež je úsilím o spravedlnost (17) [19]
22. Ty pak, bratře B., a kdokoli bude po tobě ustanoven převorem, mějte vždy na mysli a skutkem zachovávejte to, co říká Pán v evangeliu: Kdo by chtěl být mezi vámi veliký, ať je vaším služebníkem; a kdo by chtěl být mezi vámi první, ať je vaším otrokem. (18) [20]
23. A vy, ostatní bratři, mějte svého převora v pokorné úctě. Spíše než na něho samotného myslíte na Krista, který jej postavil nad vaše hlavy a který říká představeným církvi: Kdo slyší vás, slyší mne, kdo pohrdá vámi, pohrdá mnou, abyste pro pohrdání nepřišli před soud, ale zasloužili si poslušností odměnu věčného života.

24. Toto jsme vám krátce napsali a stanovili tak pravidla vašeho soužití, podle nichž máte žít. Chce-li pak někdo učinit více, odmění ho sám Pán, až přijde. Ať však správně rozlišuje, neboť rozlišování usměrňuje ctnosti.

O.Carm. OCD
(Epilog) [21]

CÍRKEV ODPUŠTĚNÍ

Hans Urs von Balthasar

„Jako si Otec zamiloval mne, tak jsem si já zamiloval vás. Zůstaňte v mé lásce. Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce. Vy jste moji přátelé, činite-li, co já vám ukládám. To jsem vám řekl, aby moje radost byla ve vás a vaše radost aby se naplnila“ (Jan 15,9.10.14.11).

Tento úryvek z řeči na rozloučenou obsahuje tak úžasná a tak důležitá slova Pána učedníkům, že bychom je měli nejen obdivovat, nýbrž se i pokusit je přijmout jako milost a výzvu, a zařídít podle nich svůj život.

Není to - a to je první bod, který poutá naši pozornost - není to zvláštní, že může být řeč zároveň o nejvyšší božské lásce a o zachovávání přikázání? U nás lidí by to až tak divné nebylo, protože jsme od přirozenosti egoisté, a proto vyžadovanou lásku pocítujeme jako zákon a přikázání, nám uložené. Ale Kristus, jenž nezná hřích, označuje sám sebe za někoho, kdo podléhá Otcovým přikázáním. Když však uvážíme, jaká láska k hříšníkům se od něj skutečně vyžaduje: zastávat se také těch, kteří ho odmítají, vysmívají se mu, chtějí ho stůj co stůj odstranit a dělají to tím nejhanebnějším způsobem, pak se nám ujasní, že se také jemu, právě jemu, který nás lidi miloval jako své přátele, mohla tato láska stát nejtvrdějším, nejneúprosnějším požadavkem. A když ví, že ho Otec miluje, protože žije v poslušnosti jeho přikázání a nařízení, pověd ho tato poslušnost Otci až k tomu, že pro tvrdost přikázání dokonce ztratí i vědomí a pocítování Otcovy lásky: „Bože můj, proč jsi mě opustil?“ Vtělená božská láska je opuštěna věčnou láskou právě proto, že zachovává až do krajnosti přikázání lásky.

Pročpak? Jistě nejen proto, aby nás poučila, i když křížová cesta je tím nejvýmluvnějším poučením, které nám Ježíš dal. Nýbrž proto, že to v Božím plánu se světem nemohlo být jinak, než že on sám musel na sobě zakusit a vytrpět všechnu nelásku a nepřátelství světa vůči Bohu a utrpením je smířit a zničit a zrušit, aby dal lidské svobodě její poslední oprávnění. To zůstává nanejvýš tajemné i pro věřícího křesťana, a přesto nelze řešení záhady, proč je na světě svoboda a zlo, hledat nikde jinde. Boží láska je tím nejpřímě-

nejším Boží podstatě, avšak srazí-li se s neláskou světa, stává se tvrdým přikázáním. Píseň písní to říká sobě vlastním způsobem: „Silná jako smrt je láska, nezlomná jako podsvětí je vášeň“ (Pis 8,6). Je na tom tedy něco divného, když my, které zde Kristus nazývá svými přáteli, pocítujeme někdy požadavek, jenž je opravdu čistou milostí, jako tvrdé přikázání? Ježíš říká: „Mé jho je sladké a mé břemeno netíží.“ Člověk se vnitřně osvobozuje, je přiváděn sám k sobě a utišen ve svém neklidu, když se rozhodne nezištně milovat, místo aby věčně kroužil kolem sebe: to ví každý správný psychiatr. Najdeme sami sebe, jen když najdeme lásku; přikázání lásky je ta nejkratší cesta ke svobodě, ano je samo svobodou. Přesto existuje bod, kde tato cesta svobody vede temnotou a skrze nejtvrdší překážky. Totiž tehdy, když je nám druhý člověk nesympatický, protivný, nebo ještě víc - když si vůči nám počíná jako nepřítel. Známe to velmi dobře: přikázání lásky k nepříteli je vlastním prubířským kamenem pro každého křesťana. Bůh nás miloval v Kristu, když jsme ještě byli jeho nepřátelé, a zemřel za nás. Bůh tedy nikoho nepovažuje za svého nepřítele. Tak ani křesťan, co se jeho samotného týká, nemá žádné nepřátele. Druhý se může za mého nepřítele pokládat a chovat se tak, pro mě ale je to Bohem milovaný bratr, a proto ho také musím milovat v Kristu. Nemohl bych přijít Bohu na oči, kdybych choval vůči někomu v srdci nepřátelství. Ježíš je v tomto bodě naprosto nekompromisní, protože zde stojíme v samém centru křesťanské praxe: „Když přinášíš svůj dar k oltáři“ - to znamená: když jdeš do kostela, k slavení eucharistie nebo prostě přistupuješ k modlitbě - „a tam si vzpomeneš, že tvůj bratr má něco proti tobě, nech svůj dar před oltářem a jdi se napřed smířit se svým bratrem, pak přijď a obětuj svůj dar“ (Mt 5,23).

Je třeba brát to doslova. Možná, že se nemohu smířit s bratrem, který je ke mně nepřátelský, ale jedno mohu vždycky: smířit se s ním ve svém srdci, pohlížet na něj jako na bratra v Kristu a modlit se za něj cestou do kostela. A právě tak vždycky mohu i něco jiného, ačkoli to křesťané často lehkovážně zanedbávají a zapomínají na to: mohu a musím se omluvit, když jsem druhého zranil slovem nebo skutkem. To patří k normální křesťanské slušnosti. Ale je tolik křesťanů, kteří onu větu „je mi to líto“ takřka ani nevysloví; a snad tím méně často, čím bližší je jim uražený člověk - ať už je to partner v manželství nebo jeden z rodičů, dětí, přátel, podřízených nebo představených. Vyžaduje to trochu přemáhání, ale jak se to vyplatí! Zabráni se tak odcizení, do soukolí lidskosti se lije olej namísto písku a druhému tím neuvěřitelně ulehčujeme další přikázání lásky: přikázání odpouštět. Jak často se má odpouštět? - ptá se Petr. Sedmasedmdesátkrát, odpovídá Ježíš. Tomu, kdo o odpuštění prosí, je snadné odpustit. Odpustit tomu, kdo nepokládá za nutné o odpuštění prosit, může být velmi těžké. Možná by celá církev vypadala jinak, kdybychom tento základní Pánův příkaz vzali tak doslovně, jak je míněn. Z nespočetných, drobných úkonů denního vzájemného odpuštění hříchů, jak to požaduje Otčenáš, by vzniklo vnitřně osvobozené,

radostné společenství plné světla, jež by pak mohlo vydávat světu věrohodné svědectví. Jednotlivce, který prosí o odpuštění, a jeho bližní, který mu odpouští, jsou v tomto setkání opravdoví přátelé Pána nejen proto, že on je miluje, nýbrž proto, že zachovávají jeho přikázání a zůstávají v jeho lásce. A teprve potom udělají zkušenost, že je v nich Ježíšova radost a že jejich vlastní radost se stala dokonalou. Oba nezakoušejí v tomto vpravdě křesťanském setkání uspokojení nad sebou, radost ze svého umění přemáhat se, ale spíše - nesení milostí a Božím přikázáním - překonali své vlastní lidské hranice a mají účast na zcela jiné radosti. Je to radost Kristova - „moje radost ve vás“ - a je předchutí nebe. Z takových úkonů a zkušeností se buduje věrohodná církev.

Žijeme v době po Letnicích, v níž Duch Ježíše Krista a Duch Boha Otce již působí v církvi, v nás. Nemůžeme tedy říkat, že nevíme, kdo tento Duch je a co od nás žádá. Bylo by proto zapotřebí konečně začít brát vážně to, co řekl Pán v řeči na rozloučenou.

Velkými city se zde vcelku ničeho nedosáhlo, nýbrž drobnou každodenní prací v nejbližším okolí. „Objímat miliony“ - není pro budování Božího království na zemi nic platné. Naproti tomu mnoho prospěje duchovní obejmutí jediného nemilovaného člověka v mé blízkosti, na jehož odcizení a osamocení mám snad nějakou spoluvinu. V takové nepatrné, drobné práci buduje Duch svatý Boží království na zemi, nenápadně, až tu najednou se zde objeví něco duchovně mocného, co neobyčejně pomáhá překonávat velké pozemské problémy lidstva. Toto tiché budování je pravým letničním hnutím. Již Pavel řekl, že mluvení jazyky je jistě dobré - kdyby na to přišlo, on to všechno může také - ale církev se nebuduje tímto, nýbrž jedinečnou láskou, o které Pavel říká, že je shovívavá, dobrosrdečná, nezávidí, nemyslí jen a jen na sebe, nerozčiluje se, zapomíná, když jí někdo ublíží, ale spíše všechno vydrží. Jinými slovy: nevypočítává, co jí ten a onen udělal, nejen odpouští bezpráví, ale také na ně zapomíná, nemá obří paměť, která hromadí, jaká bezpráví jí kdo spáchal, nýbrž nechává je ponořit do Božího odpuštění, sprovodí to ze světa, jako by se to nikdy nestalo. Neboť tak miluje Bůh. Tak se budeme jednou navzájem milovat v nebi, protože všechny vzájemné urážky budou s konečnou platností zapomenuty. A tak nám Duch svatý dává sílu milovat už zde na zemi, neboť jinak nemůžeme na zemi budovat Boží království. Bylo by úplně zbytečné se modlit: „Bud' vůle tvá, přijď království tvé“, kdybychom nebrali vážně slovo: „Odpust' nám naše viny, jako i my a protože i my odpouštíme našim viníkům.“

*(Kázání ve švýcarském rozhlase, 20. května 1979. Zkráceno.
Převzato z Christliche Innerlichkeit 15/3 a 15/4, 1980.
Přeložila sestra Petra od Zmrtvýchvstalého, OCD.)*

ODPUSTKY - PROJEV PLNOSTI OTCOVA MILOSRDENSTVÍ

P. Vojtěch Kodet, O.Carm.

V letošním roce velkého jubilea vtělení připravuje Karmelitánské nakladatelství v rámci ediční řady „Autor - téma“ k vydání nevelkou knížku „Velké jubileum s Vojtěchem Kodetem.“ Obsahuje čtyřicet rozjímání otce Vojtěcha o důležitých námětech, které s jubileem souvisejí, a má sloužit jako pomůcka pro zúčastněnější slavení velkého jubilea.

Vybrali jsme z ní pro čtenáře Karmelu několik textů, které se týkají tématu u nás historicky neblaze zatíženého (od 14. století), opomíjeného, málo pochopeného a doceňovaného: praxe tzv. odpustků.

Odpustky

Dalším zvláštním znamením (vedle pouť, Svaté brány) jsou odpustky, jež jsou jedním ze základních prvků jubilea. V nich se projevuje plnost milosrdenství Otce. Bůh právě prostřednictvím služby své církve šíří ve světě své milosrdenství skrze vzácný dar, který je nazýván starobylým jménem „odpustky“ (IM 9). S milostivým létem se v církvi opět otevřela otázka, zda jsou odpustky ještě dnes pravdivým, přiměřeným a srozumitelným znamením pokání. Svatý Otec je označil za vzácný dar Boha a církve a za zvláštní znamení jubilea a jeden z jeho základních prvků. Je třeba poznamenat, že v naší době a v naší místní církvi jsme v otázce odpustkové praxe církve více ovlivněni tendenčním výkladem našich dějin v nedávné minulosti než učením církve. V životě církve se odpustková praxe dochovala především v okruhu dušičkových dní, kdy odpustky obětujeme za zemřelé, a jako porciunkulové odpustky, které je možné získat 2. srpna. Bude dobré, když si alespoň krátce připomeneme, oč vlastně tedy jde.

Odpustky jsou původně pozůstatkem staré praxe pokání. V patristické době byl celý proces pokání podřízen biskupovi. Ten určil, jaké pokání měl hříšník vykonat a jak dlouhou dobu byl k tomu vázán. Sv. Augustin se zmiňuje, že kajících bylo hodně: „Kajících stále přibývá, takže když se na ně kladou ruce, je to předlouhá řada lidí.“ Od 4. století přísnost a délka pokání narůstaly. Pokání trvalo často celá desetiletí. Ve středověku došlo v kající praxi k velké změně. Nejprve byl zaměněn sled jednotlivých částí pokání. Hříšníci přijali rozhřešení hned po vyznání a ne až po vykonání pokání. Tím se také značně setřel smysl pokání jako léčebného prostředku, který napomáhal k dokonalému obrácení. Postupně vznikaly seznamy, v nichž byly jednotlivým hříchům vyměřeny pevně dané kající skutky. Od 10. století se pak objevuje praxe zmírnění tohoto pokání skrze odpustky, které bylo možno získat za určitých okolností. Odpustky tedy samy ze sebe nikdy žádné hříchy

neodpouštěly, ale zmírňovaly pokání. V dnešní praxi církve nám pomáhají odstranit následky hříchů.

Následky hříchů

„Dosažené smíření s Bohem totiž nevylučuje přetrvávání některých následků hřichu, od nichž je nutno se očistit. A právě v této oblasti nabývají důležitost odpuštění, jimiž se vyjadřuje úplný dar Božího milosrdenství“ (IM 9). Každý hřích má své neblahé následky. Ty vnější vidíme: narušené vztahy, poškozené zdraví, zničené věci, škody způsobené druhým lidem nebo společností. Ty vnitřní si většinou moc neuvědomujeme. I na vztazích k sobě, k druhým a k Bohu si často všimneme jen toho, co skutečně nelze přehlédnout: když se na nás druhý hněvá či s námi nemluví, když se sami nemůžeme smířit s tím, co se stalo, a odmítáme přijmout skutečnost našeho selhání nebo odmítáme i sebe, nebo když se s Bohem hádáme a jsme s ním nespokojeni... Ty nejzákladnější následky hřichu si však většinou vůbec nejsme schopni uvědomit a často ani připustit, natož přiznat. Každým hřichem nám tvrdne srdce a stáváme se stále více neschopni být vnímaví pro Boží slovo a odpovídat na projevy Boží lásky. Sílí v nás krunýř skryté pýchy, která nám brání žít s Bohem v oddané poslušnosti a dětské důvěře. Stáváme se stále více neprůhlednými a ztrácíme vnitřní bezelstnost a přímou. „Jsme totiž ochromeni jakousi leností a otupělostí své přirozenosti a slabostí našeho ducha nás drží v nevědomosti a brání nám porozumět Božím učení“ (sv. Hilarius). S tím také ztrácíme schopnost úžasu nad velikostí Boží a Božího díla, jsme stále méně schopni Boha chválit a děkovat mu. Stáváme se vzpurným lidem s tvrdou šjí. Následky hřichu způsobují, že se člověk Bohu buď vzpírá, a nebo před ním kličkuje. Je plný sebe a svých nápadů a přání, nechotný něco podstatného měnit. Už ani nevnímá, že se stále vymlouvá a ospravedlňuje, nebo se stává stále více lhostejným a zatvrzelým. Potřebujeme vnitřní očistu.

Bůh dobře ví o našich vnitřních překážkách, které jsme takto nechali vyrůst v našem srdci, a sám nás zve k jejich odstranění. Je třeba se Božím působením v nás přestat bránit a začít s ním spolupracovat. Jednou z cest jsou také odpuštění.

Časný trest

„Na druhém místě, každý hřích, i všední, vyvolává zhoubné lpění na tvorech, které musí být očištěno, buď zde na zemi, nebo po smrti, ve stavu jenž se nazývá očištěc. Toto očišťování zbavuje toho, co se nazývá ‚časný trest za hřích‘“ (IM 10; Kat. 1472).

Když se začne mluvit o věčných a časných trestech v souvislosti s Bohem, přeběhne člověku mráz po zádech a řekne si: „To snad ne! Copak Bůh opravdu trestá?“ V Novém zákoně čteme, že „trestá toho, koho má rád, a šlehá každého, koho uznává za svého syna“ (Žid 12,6). Mnohý z nás také

slyšel v kázáních, že Bůh Starého zákona je trestajícím Bohem spravedlnosti a Bůh Nového zákona je milujícím Bohem lásky. Mnozí z nás ve svém dětství dokonce slyšeli: Pán Bůh tě potrestá!

Naše zkušenost s lidskou láskou a spravedlností je pro náš vztah k Bohu na jedné straně velmi důležitá, ale na druhé straně velmi nebezpečná. Je nesnadné a někdy i zavádivé mluvit o Nevypověditelném lidskou řečí a na základě lidské zkušenosti z lidských vztahů. Bůh je zcela jiný než my lidé, protože nezná lidské sobectví a pýchu. Není ve svém myšlení a jednání ovlivňován temnými proudy podvědomí. Bůh je veskrze dobrý a milosrdný, je plný lásky a slitování a jako takový není schopen jakéhokoliv násilí na člověku a jakéhokoliv zla. Mluví-li Písmo svaté o trestajícím Bohu, vypoovídá o tajemné síle zla, která přináší v životě člověka své smrtonosné plody. Trest není nikdy aktivní čin Boha vůči člověku, ale důsledek našich hříchů, naší neschopnosti Boha poslouchat a odpovídat na jeho lásku. Pokud mluvíme v rámci života s Bohem o trestech, vždy se jedná o to, že trestáme sami sebe. Bůh nechá na své milované dopadnout následky hříchů, aby je mohl vychovat, očistit a ještě intenzivněji přitáhnout k sobě. Nelze to chápat jako „nějaký druh pomsty, kterou Bůh postihuje hříšníka zvenčí, nýbrž jako důsledek vyplývající ze samé podstaty hřichu“ (Kat. 1472).

Izrael má základní zkušenost s Bohem, který vysvobozuje, s Bohem, který je Otcem svého lidu a tak jedná. Trest Boží je totéž, co Boží bezmoc před tvrdostí a pýchou našeho srdce, které tak snadno ulpí na tom, co pomíjí.

Cestou pokory

„Když totiž věřící získávají odpuštění, chápou, že by svými silami nebyli s to napravit zlo, které způsobili hřichem sami sobě a celému společenství, a proto je to pobízí k spásnosným úkonům pokory.“ (IM 10)

Pokorní nejsme. Pokorným se člověk může postupně stávat pouze milostí Boží. Pokoru nám nedají ani různá pokoření, protože i ta můžeme prožívat pyšně. Pokoření nás mohou zbavit iluzí o nás samotných, ale pouze tehdy, prožíváme-li je před Boží tváří a ve spojení s ním. Pokoření nás mohou osvobodit od naivní nevědomosti o nás samotných.

Pokoru dává člověku Bůh. Ježíš je pro nás dokonalým vzorem pokory, a proto ho také prosíme, aby naše srdce učinil pokorným, jako srdce své. Pokornými se stáváme tím, že jsme přitahováni, fascinováni, uchvázeni Bohem. Dokud se budeme „motat kolem sebe“, nikdy nebudeme stát v pravdě. Jen Bůh nám dává pravdivý pohled na nás a na naše schopnosti a síly, ale také na naše hříchy. On nám otvírá oči k poznání toho, že bez něho opravdu nemůžeme nic (srov. Jan 15,5). Odpuštění může získávat pouze člověk věřící, tedy ten, kdo nespolehá na sebe, ale vkládá svou naději do Boha a do jeho milosrdenství. Odpuštění nejsou jen vnější úkonem, jímž odstraňujeme nějaké zlo, které jsem spáchali. Při „získávání“ odpuštění jde především o vnitřní proměnění nás samotných. Jde o boj v našem srdci,

keré sice na jedné straně tíhne k Bohu, ale na druhé straně - právě díky hříchu - v sobě chová mravně nepřijatelné náklonnosti ke stvořenému světu a příchylnost ke zlu. Jde také o proměnu našich vztahů, které jsme hříchem narušili a které sami nejsme schopni uzdravit. Jsme-li si toho vědomi, rádi poslechneme a konáme, k čemu nás vede církev. Je to jeden ze způsobů, jak se také disponovat pro to, abychom se jednou pokornými mohli stát: poslechnout a dělat to, k čemu jsme vyzváni.

Duchovní společenství

„Modlit se za obdržení odpustků znamená vstoupit do tohoto duchovního společenství a tedy se úplně otevřít ostatním. Ani v duchovním prostředí totiž nikdo nežije sám pro sebe“ (IM 10).

Pavel VI. ve svém dopise ze dne 14.7.1966 napsal: „Odpustky nejsou laciným řešením k tomu, abychom se vyhnuli potřebnému pokání za hříchy, ale nabízejí posilu, kterou jednotliví věřící s pokorným vědomím své ubohosti nacházejí v tajemném těle Kristově, které spolupracuje na jejich obrácení láskou, příkladem a modlitbou.“

Potřebujeme jeden druhého. Církev je dar pro nás pro každého. Člověk k Bohu nikdy nejde sám, jen mu někdy dlouho trvá, než si to uvědomí a než se naučí být za to vděčný. Duchovní společenství věřících je jediné správné prostředí k žití evangelia. Sám Boží Syn hned od počátku svého veřejného působení vytvářel společenství a sám v něm žil. Ve společenství nemůžeme hledat to, co nám může dát jen Bůh, ale přece je místem, kde nás Bůh obdarovává - a často skrze druhé. Je pro nás prostorem, ve kterém můžeme milovat naše bratry a sestry i s jejich slabostmi. My sami mnohdy pro druhé znamenáme velmi nepříjemné břemeno a způsobujeme jim bolest, jindy jsme pro ně radostí a darem. Sami si ani nejsme vědomi, co pro nás znamená blízkost lidí, kteří se modlí, mají rádi Boha - alespoň jak umí, snaží se konat dobro a milují také nás. Nic není samozřejmé. Duchovní společenství je ještě reálnější než společenství tělesné. Na této vlně se učíme otevírat druhým a dávat ze sebe, ale také na této rovině přijímáme a jsme podporováni, nezřídka aniž si to uvědomujeme. Celá odpustková praxe počítá s tímto společenstvím ducha, lásky a obětí. Potřebujeme druhé, potřebujeme také jejich přímluvu a pomoc. V tom nás nedělí ani smrt, protože v Kristu všichni žijí pro Boha. Často nám svatí svou přímluvou na naší cestě pomohou více, než můžeme tušit.

K důkladnému osvětlení významu odpustků a jejich místa v kajnické praxi církve by jistě bylo vhodné citovat ještě jiné související kapitoly knihy. Omezíme se na to, že zmíníme alespoň jejich názvy: Odpuštění a pokání, Hřích, Uzdravení vztahů, Hodnota dobra, Zástupnost, Touha po svatosti.

Knihy by měla vyjít v druhé polovině března.

„Vystup na vysokou horu“ (Iz. 40,9)

(anotace)

Vojtěch od sv. Hedviky OCD

SV. JAN OD KŘÍŽE, *Výstup na horu Karmel*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1999, 334 str.

Vydávání překladů klasiků duchovní literatury je vždy velkou událostí a nejinak je tomu i v případě díla sv. Jana od Kříže, jenž mezi takové autory bezesporu patří. A tak s touto další knihou z pera Mystického učitele pokračuje, jak věřím, svátek českých čtenářů, kteří mají možnost vzít do rukou tentokrát jeho nejdělejší a nejsystematičtější dílo.

Výstup na horu Karmel byl po tři staletí považován za vůbec nejdůležitější světcův spis, snad také proto, že používá dobového teologického jazyka a pojednává o takzvané aktivní (činné) noci, tedy především o tom, co má pro svůj duchovní růst udělat člověk sám. S ohledem na to, že ostatní velká díla (*Temná noc*, *Duchovní píseň* a *Živý plamen lásky*) pojednávají spíše o mystice, mělo se za to, že nemají takový praktický dosah a nejsou určena širšímu okruhu čtenářů. Dnes je tento názor překonán, a proto je snaha vidět všechny čtyři velké světcovy spisy jako navzájem se doplňující a vyžadující. Tím však význam *Výstupu* neupadl, ba právě naopak. Tak jako se odňala ostatním třem knihám nálepka „mystická“, překonalo se také zužující vnímání této knihy jako ryze „teologicko-asketické“ a potřeba simultánní četby celé Janovy literární produkce posílila i smysl četby samotného *Výstupu na horu Karmel*.

Východiskem knihy je mystikova báseň *Za jedné noci temné*. Trebaže však autor prohlašuje, že ji postupně celou okomentuje, činí tak jen velmi málo a spíše využívá této příležitosti k představení vlastní, originální nauky o duchovním životě, jak ji schematically načrtává i jeho druhý ideový princip knihy - kresba *Hory dokonlosti*.

Spis sám pak tvoří nerozdělitelný diptych s knihou *Temné noci*. *Výstup* má svou vlastní tematiku i metodiku, ale popisný charakter *Noci* velmi dobře doplňuje jeho vlastní, poněkud „suchý“ teologický styl, a proto se na ni stále odvolává. Navíc je odlišuje perspektiva, neboť *Noc* hovoří o pasivním očišťování duše.

Struktura *Výstupu*, rozděleného do tří knih, je poměrně kompaktní a promyšlená, ale pro množství delších „odboček“ od hlavního tématu není tak přímočarý, jak bychom možná chtěli. V první knize hovoří Jan o tom, čím je aktivní noc a k čemu je dobrá. Ve druhé nejprve načrtává hlavní principy (cílem duchovního života je sjednocení s Bohem, k němuž se dospívá pouze

s pomocí teologálních ctností víry, naděje a lásky, a popření sebe) a pak probírá ctnost víry a její úlohu v duchovním životě. Třetí knihu pak věnuje ctnostem naděje a lásky, přičemž své dílo zanechává nedokončené.

Ve *Výstupu na horu Karmel* nalezneme mnohé působivé texty, z nichž chci upozornit zvláště na dosti známý, byť někdy velmi špatně chápaný úryvek ze třinácté kapitoly první knihy (1V 13), na ústřední kapitoly - pátou, šestou a sedmou - druhé knihy (2V 5-7), jakož i na strhující dvacátou druhou kapitolu téže knihy (2V 22), kde je řeč o „Kristu - jediném Slově Otcově“. Kniha vychází v pečlivém překladu osvědčené „dvorní“ překladatelky Karmelitánského nakladatelství sestry Terezie Brichtové OP a je opatřena také mým úvodem a značně rozsáhlým poznámkovým aparátem, který si neklade za cíl dílo komentovat, nýbrž jen napomoci k jeho správnému chápání. Snad i tyto dvě skutečnosti přispějí k tomu, aby byl Mystický učitel více doceněn a správně poznáván a mohl být oporou všem, kdo po jeho knihách sáhnou.

* * * * *

„Aby se tedy porozumělo, jaké je toto sjednocení (duše s Bohem), o němž budeme mluvit, je třeba vědět, že Bůh podstatně přebývá v každé duši, i kdyby se jednalo o největšího hříšníka na světě, a pomáhá mu. A tento druh sjednocení mezi Bohem a všemi tvory se uskutečňuje stále a Bůh v něm zachovává jejich bytí, takže kdyby [v nich] tímto způsobem chyběl, byli by zničeni a přestali by existovat.

Když tedy mluvíme o sjednocení duše s Bohem, nemluvíme o tomto podstatném, které trvá ustavičně, nýbrž o sjednocení duše s Bohem a o jejím přetvoření v něho, které se neuskutečňuje stále, nýbrž jen tenkrát, když duše nabývá podobnosti s Bohem láskou. Proto se bude nazývat sjednocením podobnosti, tak jako ono (první) je sjednocení bytnostné nebo podstatné. Ono sjednocení je přirozené, toto je nadpřirozené. Dochází k němu tehdy, když dvě vůle, to je vůle duše a vůle Boží, se shodují, takže jedna nemá v sobě nic, co by odporovalo druhé. Když tedy duše vyhostí ze sebe všechno, co odporuje Boží vůli a není s ní v souladu, bude přetvořena v Boha láskou“ (2V 5,3).

KARMEL - časopis pro duchovní život

Vydává Českomoravská generální delegatura řádu karmelitánů v Kostelním Vydří.

Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský O.Carm.

ISSN - KARMEL 1210 - 499X

Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s. p., ředitelstvím odštěpného závodu Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P - 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.